

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
Bosna i Hercegovina

**PRIMJENA ZAKONA
O NESTALIM OSOBAMA BIH**

VODIČ ZA OBITELJI NESTALIH OSOBA

Sarajevo, 2006.

**Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
u saradnji sa**

ICMP - Međunarodna komisija za nestale osobe,
ICRC - Međunarodni komitet crvenog križa/krsta,
OHCHR - Ured visokog komesara za ljudska prava,
CSPI - Centar za slobodan pristup informacijama

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

Trg BiH 1, 71000 Sarajevo, BiH,
Tel.: (+387) 33 471-630,
Fax: (+387) 33 206-140,
<http://www.mhrr.gov.ba>

ICMP

Alipašina 45a, 71000 Sarajevo, BiH,
Tel: (+387) 33 218 660,
Fax: (+387) 33 203 297
<http://www.ic-mp.org>

ICRC delegacija u BiH

Zmaja od Bosne 136, 71000 Sarajevo, BiH
Tel.: (+387) 33 721 780, Fax: (+387) 33 721 790

OHCHR BiH

Kolodvorska 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: (+387) 33 230 107
Fax: (+387) 33 230 109

CSPI

Emerika Bluma 23, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Fax: (+387) 33 238 651, 238 652, 238 854
<http://www.cspi.ba>

Štampa: GARMOND - Sarajevo
Lektor: Zlata Smajić
DTP: Damir Karahasanović

SADRŽAJ

VODIČ ZA OBITELJI NESTALIH OSOBA	5
UVOD	5
KAKO UNAPRIJEDITI PRIMJENU ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA	7
OBJAŠNJENJE DEFINICIJE TKO SE SMATRA NESTALOM OSOBOM	7
KAKO UTJECATI DA ORGANI VLASTI U BIH ISPUNE PREUZETE OBAVEZE	11
STATUS NESTALE OSOBE	15
PITANJA KOJE SE ODOSE NA EVIDENCIJU O NESTALIM OSOBAMA	27
PITANJA KOJE SE ODOSE NA NADZOR	29
PITANJA KOJE SE ODOSE NA KAZNENE ODREDBE	29
PITANJA KOJE SE ODOSE NA PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA	31
INSTITUCIJE KOJE SE FORMIRAJU ZAKONOM	33
INSTITUT ZA NESTALE OSOBE	33
FOND ZA POMOĆ OBITELJIMA NESTALIH OSOBA	35

PRILOG 1

ZAKON O NESTALIM OSOBAMA	37
POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE	37
POGLAVLJE II - ODGOVORNOST ORGANA VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI	40
POGLAVLJE III - STATUS NESTALE OSOBE	43
POGLAVLJE IV - PRAVA ČLANOVA OBITELJI NESTALE OSOBE	44
POGLAVLJE V - EVIDENCIJE O NESTALIM OSOBAMA	51
POGLAVLJE VI - NADZOR	53
POGLAVLJE VII - KAZNE ODREDBE	53
POGLAVLJE VIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	54

PRILOG 2

SPORAZUM O PREUZIMANJU ULOGE SUOSNIVAČA ZA INSTITUT ZA NESTALE OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE	57
---	-----------

PRIMJENA ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA BOSNE I HERCEGOVINE

VODIČ ZA OBITELJI NESTALIH OSOBA

UVOD

Ovaj Vodič je pripremljen u namjeri da se obiteljima nestalih osoba olakša pristup informacijama, pravdi i zajamčenim pravima.

Obzirom na činjenicu da su udruge obitelji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini registrirane s ciljem promocije i ostvarivanja prava članova obitelji nestalih osoba, a posebno s ciljem ostvarivanja temeljnog prava – prava da se (sa)zna sudbina nestalog člana obitelji, ovo je prilika da sve udruge izravno sudjeluju u distribuciji ovog Vodiča i da na taj način doprinesu boljoj primjeni Zakona.

Kao osnova za izradu Vodiča korištena su pitanja koja su članovi obitelji nestalih i predstavnici udruga nestalih osoba postavili za vrijeme javnih rasprava održanih u travnju 2006. godine u Brčkom, Prijedoru, Sarajevu i Travniku.

Posebna pozornost posvećena je objašnjenjima definicija u Zakonu o nestalim osobama, kako bi se izbjegle moguće dvojbe u njihovom tumačenju. Mišljenja smo da članovi obitelji nestalih osoba i predstavnici njihovih udruga mogu ponuđeni Vodič koristiti u cilju zagovaranja primjene Zakona o nestalim osobama, i time doprinijeti efikasnijem ostvarivanju svojih prava.

U pripremi ovog Vodiča sudjelovali su predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u suradnji sa Međunarodnim povjerenstvom za nestale osobe, Međunarodnim komitetom Crvenog križa, Centrom za slobodu pristupa informacijama i Uredom Visokog povjerenstva za ljudska prava u BiH. Radna grupa za implementaciju Zakona, koju je uspostavilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, također je dala svoj doprinos u pripremi ovog Vodiča.

U okviru teksta ovog Vodiča, slijedeći strukturu Zakona o nestalim osobama, nastojali smo dati odgovore na pitanja koja su iznijeli predstavnici udruga obitelji nestalih osoba.

KAKO UNAPRIJEDITI PRIMJENU ZAKONA O NESTALIM OSOBAMA

Kako bi obiteljima nestalih osoba olakšali razumijevanje pojma „nestale osobe” i njegovog značenja u Bosni i Hercegovini, u tekstu koji slijedi u nekoliko faza objašnjavamo definiciju nestale osobe, koja je utvrđena Zakonom o nestalim osobama Bosne i Hercegovine. Već je u uvodu napomenuto da objašnjenja dajemo kroz pitanja koja su postavljena u okviru realiziranih radionica.

OBJAŠNJENJE DEFINICIJE TKO SE SMATRA NESTALOM OSOBOM

Tko se smatra nestalom osobom u Bosni i Hercegovini?

Ovo je definicija koju je utvrdio Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH Zakon):

„Nestala osoba je osoba o kojoj obitelj nema nikakvih vijesti i/ili je prijavljena na temelju pouzdanih informacija kao nestala osoba usljed oružanog sukoba koji se dogodio na teritoriju bivše SFRJ.

Ovaj se zakon odnosi na osobe nestale u razdoblju od 30. travnja 1991. do 14. veljače 1996. godine”.

Ovi izvori korišteni su prilikom utvrđivanja definicije u BiH Zakonu.

U međunarodnom pravu postoje različite definicije koje su bile osnov prilikom izrade Zakona o nestalim osobama u BiH. Između ostalog, korištene su definicije

iz Deklaracije UN-a o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka¹, MKCK² i Ženevskih protokola I-IV o zaštiti žrtava rata.

Objašnjenje:

Definicija pojma „nestala osoba“ u BiH Zakonu **uključuje nestale civile i nestale borce** koji su nestali tijekom oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini.

Osnovni uvjet da se neka osoba smatra nestalom osobom jeste:

- da obitelji nema nikakvih vijesti o nestalom članu,
- da je prijavila nestanak, i
- da o sudbini nestale osobe ne postoje pouzdane informacije.

Da bi se neka osoba smatrala nestalom, navedena tri uvjeta moraju biti istodobno ispunjena.

1 «...osoba uhićena, pritvorena ili odvedena protiv svoje volje ili na bilo koji drugi način lišena slobode od strane službenika raznih grana ili razina vlasti, ili od strane organiziranih grupa ili privatnih pojedinaca koji djeluju u ime, ili uz podršku, izravnu ili neizravnu, suglasnost ili prihvaćanje vlade, nakon čega slijedi odbijanje da se otkrije sudbina ili mjesto gdje se nalazi osoba o kojoj je riječ, ili odbijanje da se prizna oduzimanje slobode što takve osobe stavlja izvan zaštite zakona »

2 Radnu definiciju koju je koristio MKCK gdje se 'nestale osobe' ili 'osobe čija je sudbina nepoznata' definiraju kao one osobe «čije obitelji nemaju nikakvih informacija o njima i/ili su prijavljeni kao nestali na osnovu pouzdanih informacija usljed oružanog sukoba (međunarodnog ili ne-međunarodnog) ili unutarnjeg nasilja (unutarnjih poremećaja (unutarnje napetosti) i situacija koje zahtijevaju određene neutralne i neovisne institucije i posrednike)

Osoba **se ne smatra nestalom osobom** ako je umrla prirodnom smrću ili je umrla usljed ratnih dešavanja, i ako o njenoj smrti **postoje pouzdane informacije, tj. informacije kod službenih organa (npr. MUP, Sud, bolnica, civilna zaštita, pokopno društvo itd)**, zbog činjenice da postoje njeni posmrtni ostaci i da je poznato mjesto gdje je ta osoba sahranjena.

Postoje slučajevi kada je obitelj osobu prijavila nestalom tijekom rata zbog nepostojanja pouzdanih informacija o njoj, zbog čega su se takve osobe našle na spiskovima nestalih osoba.

Ranije evidencije osoba nestalih tijekom rata i kasnije bile su podložne stalnim provjerama, tako da je jedan broj osoba koje su evidentirane tijekom rata kao nestale osobe, nakon rata skidan sa evidencije nestalih osoba **kao riješeni slučajevi**.

Sa evidencija nestalih osoba, u skladu sa međunarodnim standardima, skidane su osobe koje su pronađene žive, kao i osobe koje su identificirane na osnovu službene evidencije u kojoj je utvrđeno da je ta osoba umrla prirodnom smrću ili je smrt nastupila usljed ratnih djelovanja, a njeni posmrtni ostaci su sahranjeni na obilježeno grobno mjesto.

Tko se smatra članom obitelji nestale osobe?

„**Član obitelji nestale** osobe je dijete rođeno u braku ili izvan braka, posvojeno dijete, kao i pastorče koje je nestala osoba uzdržavala, bračni ili izvanbračni partner, roditelji (očuh, maćeha), usvojitelj, sestra i brat nestale osobe **koje je nestala osoba izdržavala**.

Izdržavanje znači da je član obitelji nestale osobe, ukoliko nije uživatelj bilo kojeg prava na temelju kojeg se izdržava, kao što su: prava po osnovu socijalne

skrbi, mirovinsko-invalidskog osiguranja, prava iz boračko-invalidske zaštite, prihod po osnovi rada, samostalnog obavljanja gospodarske ili samostalne djelatnosti i drugi prihodi koji se, sukladno važećim zakonima, smatraju izdržavanjem.

Obitelj nestale osobe čine osobe u stupnju srodstva koji je utvrđen Zakonom o nestalim osobama BiH, a što je važno kod ostvarivanja prava koja se utvrđuju ovim zakonom.

Uvjet za ostvarivanje ovih prava je da su članovi obitelji živjeli u zajedničkom kućanstvu sa nestalom osobom, bili ekonomski ovisni i imaju potrebu za izdržavanjem. (uz predočenje prijeratne kućne liste ili drugog dokumenta).

KAKO UTJECATI DA ORGANI VLASTI U BIH ISPUNE PREUZETE OBAVEZE

Kako ostvariti *Pravo da se zna*?

Zakon o nestalim osobama utvrđuje pravo članova obitelji nestalih osoba **da saznaju sudbinu nestalih članova** obitelji i rodbine, tj.:

- ukoliko su živi - njihovo boravište/prebivalište,
- ako su mrtvi - okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa;

Pravo da se zna uključuje i pravo članova obitelji nestalih osoba da dobiju posmrtnu ostatku nestale osobe.

Pravo da se zna obitelji ostvaruju podnošenjem prijave za traženje nestale osobe.

Odgovornost organa vlasti Bosne i Hercegovine svih razina je da ustanove takav proces koji će omogućiti rasvjetljavanje okolnosti nestanka i otkrivanje mjesta ukopa nestalih osoba .

Obitelji nestalih osoba trebaju zahtijevati od nadležnih institucija ispunjavanje ove obaveze i s tim u vezi obavezno podnijeti žalbe na organe koji ne izvršavaju svoju obavezu.

U cilju ostvarivanja ovog prava, obitelji imaju pravo tražiti sudsku zaštitu i, u vezi s ispunjenjem ove obaveze, tražiti odgovornost nadležnog organa, odnosno institucije.

Kako ostvariti Pravo na informacije?

Pravo da se zna i *pravo na informacije* su dva različita prava.

Ova dva prava su uzajamno povezana, ali se razlikuju u odnosu na način ostvarivanja.

Pravo da se zna predstavlja pravo članova obitelji nestalih osoba da od organa državnih vlasti zatraže odgovor o statusu nestale osobe, tj. je li osoba živa ili mrtva i gdje se ona nalazi.

Pravo na informacije je pravo članova obitelji nestalih osoba da se u svakom trenutku obrate BiH institucijama svih razina i traže odgovore na sva pitanja **u vezi procesa traženja i rješavanja** slučajeva nestalih osoba.

Pravo da se zna = saznati rezultate procesa traženja i rješavanja

Pravo na informacije = tražiti informacije u vezi samog procesa traženja i rješavanja

U skladu sa odredbama Zakona o nestalim osobama BiH, organi i institucije na svim razinama obavezni su **pružiti raspoložive informacije** obiteljima nestalih i institucijama za traženje nestalih osoba.

Pravo na informacije članovi obitelji nestalih osoba mogu ostvariti:

- a) izravno** kod nadležnih institucija (kada član obitelji nestale osobe izravno i u svoje ime šalje zahtjev za dostavu informacija nekom BiH organu ili instituciji); ili
- b) putem Instituta za nestale osobe** (kada član obitelji nestale osobe šalje svoj zahtjev Institutu

za nestale osobe, pa Institut taj zahtjev zajedno sa drugim zahtjevima ili individualno, u ime Instituta prosljedi BiH organu ili instituciji).

Ukoliko organ ili institucija od kojeg se traži dostavljanje informacija nema razlog zbog kojeg može odgoditi dostavljanje informacije, organ-institucija mora dostaviti informaciju u roku od 30 dana od dana dostavljanja Zahtjeva.

Ako odgovor ne bude dostavljen u ostavljenom roku (30 dana), nakon isteka ovog roka koristi se pravo na žalbu zbog šutnje administracije.

Pravo ulaganja prigovora koristi se zbog nezadovoljavajućeg odgovora.

Može li koristiti Zakon o slobodi pristupa informacijama?

Osim Zakona o nestalim osobama, u BiH postoji i Zakon o slobodi pristupa informacijama, koji omogućava članovima obitelji nestale osobe kao pojedincima i institucijama, udrugama i sl. da traže bilo koju informaciju koju javni organi i institucije posjeduju.

Članovi obitelji nestale osobe, koristeći Zakon o slobodi pristupa informacijama, imaju pravo tražiti, između ostalog, i informacije, kako u **vezi okolnosti nestanka**, tako i u vezi **samog procesa traženja** nestale osobe.

Sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama, zahtjev za traženje informacija treba biti što detaljniji, a da sadrži najmanje:

- ime i prezime, adresu podnositelja zahtjeva,
- precizan opis informacije koja se traži,
- mjesto i vrijeme događaja

- okolnosti pod kojima se događaj desio, ukoliko su poznate,
- potpis podnositelja zahtjeva

Podnositelj Zahtjeva nije dužan navoditi razloge zbog kojih traži informacije.

Javni organi su dužni dostaviti informaciju u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

U slučaju kada traženu informaciju podnositelji zahtjeva ne dobiju u zakonskom roku, imaju pravo žalbe drugostupanjskom organu institucije ili pokrenuti upravni spor. Pomoć u ostvarivanju ovog prava mogu zatražiti i od institucije Ombudsmena i pravnu pomoć od strane Centra za slobodan pristup informacijama i nevladinih organizacija koje pružaju besplatnu pravnu pomoć.

Kada osoba koja je podnijela zahtjev nije dobila nikakvu informaciju (tzv. „šutnja administracije“) u roku od 30 dana, stranka može pokrenutu upravni spor kod nadležnog suda.

STATUS NESTALE OSOBE

Kao što je već naglašeno u definiciji nestale osobe, jedan od uvjeta da se neka osoba smatra nestalom je prijava za traženje nestale osobe i njeno evidentiranje u službenim evidencijama nestalih osoba u skladu sa BiH Zakonom.

Kome se podnose nove prijave za traženje nestalih osoba?

Za one nestale osobe koje nikada nisu prijavljene ni kod entiteskih tjela, niti kod MKCK Zahtjev/prijava za traženje nestale osobe podnosi se Institutu za nestale osobe BiH.

Ne postoji vremenski rok-ograničenje za podnošenje prijave za traženje nestale osobe.

Prijave za osobe nestale prije 30. travnja 1991. i poslije 14. veljače 1996. godine neće biti prihvaćene.

Važno je napomenuti da prijava za traženje nestale osobe **ne pokreće postupak za utvrđivanje okolnosti nestanka**. Istraga okolnosti nestanka je predmet krivičnog postupaka, koji mogu inicirati i članovi obitelji nestale osobe, a po službenoj dužnosti nadležni tužitelj i sve druge službene osobe.

Tko može podnijeti prijavu za nestalu osobu?

Prijavu o nestanku može podnijeti bilo koji član obitelji nestale osobe ili druge osobe ili institucije ukoliko mogu dati minimum podataka o identitetu nestale osobe.

Što sadrži prijava za traženje nestalih osoba?

Prijava treba sadržavati minimum podataka o:

- imenu i prezimenu nestale osobe,
- ime jednog roditelja,
- JMBG (ukoliko je poznat)
- mjestu i datumu rođenja, odnosno godini rođenja,
- pretpostavljenom mjestu i datumu, odnosno godini nestanka i okolnostima nestanka.

Podnositelj zahtjeva/prijave treba navesti točne i vjerodostojne podatke, koliko je u njegovoj moći. Po primitku zahtjeva/prijave, Institut za nestale osobe BiH će provjeriti vjerodostojnost prijavljenih podataka, izvršiti verifikaciju prijave i pokrenuti proces traženja.

Svi zahtjevi za traženje nestalih osoba podneseni MKCK-u, jednoj od nadležnih tijela (Državnoj komisiji za traženje nestalih osoba, Federalnoj komisiji za traženje nestalih osoba, Kancelariji RS za traženje nestalih lica) smatraju se važećim i članovi obitelji nestalih osoba ne moraju ponavljati tu proceduru nakon uspostave Instituta.

Može li prijavu podnijeti strani državljanin?

Strani državljanin ima pravo podnijeti prijavu za traženje **nestalog državljanina** Bosne i Hercegovine pod istim uvjetima kao i podnositelj prijave koji je državljanin BiH.

Strani državljanin ima pravo podnijeti prijavu za traženje **stranog državljanina** u slučajevima:

- kada je nestala osoba strani državljanin koji je imao prebivalište-boravište na teritoriju Bosne i Hercegovine; ili
- kada nestala osoba nije imala prijavljeno prebivalište-boravište na teritoriju BiH, ali podnositelj prijave može pružiti pouzdane informacije da se nestanak dogodio na teritoriju BiH.

Prijavljivanje nestale osobe stranog državljanina osigurava samo pravo članova obitelji da saznaju sudbinu nestale osobe, njihovo boravište-prebivalište ili, ako su mrtvi, okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa ako je takvo mjesto poznato, i da dobiju posmrtnu ostatke.

Strani državljanin ne ostvaruju pravo na financijsku potporu i druga prava regulirana člankom 18. Zakona o nestalim osobama u BiH, osim ako to nije izričito uređeno posebnim sporazumom između njihove matične države i Bosne i Hercegovine.

Kada prestaje status nestale osobe?

Status nestale osobe prestaje **danom identifikacije** od strane nadležnih organa, nakon čega se zaključuje postupak traženja nestale osobe.

Prestanak statusa nestale osobe ne **znači i prestanak prava članova obitelji** nestale osobe po osnovu ovog Zakona.

Postupak traženja nestale osobe neće se obustaviti kada je nestala osoba proglašena umrlom, a njeni posmrtni ostaci nisu pronađeni.

Kada se nestala osoba smatra identificiranom?

Nestala osoba smatra se identificiranom kada u okviru procesa identifikacije ovlašteni sudski patolog pouzdano utvrdi da pronađeni posmrtni ostaci odgovaraju određenoj osobi u fizičkim ili nasljeđenim ili biološkim karakteristikama, ili se nestala osoba pojavi živa.

Pitanja koje se odnose na prava članova obitelji nestalih osoba

Koja prava pripadaju članovima obitelji nestalih osoba?

Članovi obitelji nestale osobe imaju pravo na novčanu potporu, pravo na privremeno upravljanje imovinom nestale osobe, troškove sahrane-ukopa, prioritet u zapošljavanju i školovanju djece, zdravstvenu zaštitu, obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja i pravo na financijsku pomoć udrugama obitelji nestalih osoba.

Kako i od kada se ostvaruje pravo na novčanu potporu?

Pravo na novčanu potporu članovima obitelji nestale osobe pripada od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama, tj. od dana podnošenja prijave za traženje nestale osobe, ukoliko je prijava podnesena nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Osobe koje nisu do stupanja na snagu ovog zakona podnijele prijavu za traženje nestale osobe ostvaruju pravo na naknadu **od momenta podnošenja prijave za traženje nestale osobe.**

Svi ostali članovi obitelji nestalih osoba ovo pravo ostvaruju od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama tj. **od 17. studenog 2004. godine.**

Pravo na novčanu potporu je osobno, što znači da se ne može nasljeđivati ili na neki drugi način prenijeti na drugu osobu.

Ovo pravo ne može biti korišteno uz neko drugo ostvareno pravo u BiH ili bilo kojoj drugoj državi:

- A) mirovina
- B) prava po osnovi socijalne skrbi,
- C) prava iz boračko-invalidske zaštite,
- D) prihod po osnovi rada,
- E) samostalnog obavljanja gospodarske ili samostalne djelatnosti
- F) i drugi prihodi koji se smatraju izdržavanjem

Korisnik prava može izabrati korištenje finansijski povoljnijeg prava u bilo kom momentu i nakon okončanja postupka identifikacije ili proglašenja nestale osobe umrlom.

Pravo na retroaktivnu isplatu

Osobama koje su podnijele prijavu, a **nisu ostvarivale prava na novčanu naknadu po drugim osnovama**, pripada pravo na retroaktivnu naknadu od trenutka stupanja na snagu Zakona.

Osobama koje **su ostvarivale pravo na novčanu naknadu po nekom drugom osnovu** pripada pravo na isplatu razlike ukoliko je novčana naknada utvrđena ovim Zakonom veća od isplaćivane naknade po drugom osnovu. Nadležni organ za preračun razlike je Fond za potporu obiteljima nestalih osoba.

Kako se utvrđuje osnovica za obračun novčane potpore?

Osnovica za obračun novčane potpore, tj. osnovni iznos iznosi 25% od prosječno isplaćene plaće u BiH za prethodno tromjesečje.

Kako se utvrđuje visina novčane potpore?

A) Osnovni iznos se koristi isključivo za obračun utvrđenih ili propisanih prava za svakog korisnika individualno.

To znači da zbir utvrđenih pojedinačnih prava svih korisnika u okviru jedne obitelji može biti veći ili manji od utvrđenog osnova.

Prema Zakonu, pravo na osnovni iznos imaju isključivo dijete bračno/izvanbračno/posvojenik/pastorak i vjenčani ili nevjenčani bračni drug. Ovo znači da ako je nestala osoba imala više djece ili je imala bračnog druga i djecu, za svakoga od njih pojedinačno utvrđuje se pravo na naknadu u punom osnovnom iznosu. (Ako je nestala osoba imala bračnog druga i dvoje malodobne djece, to znači da svako od njih dobija naknadu u visini osnovnog iznosa, što je ukupno 3 osnovna pojedinačna iznosa).

B) Polovica osnovnog iznosa pripada roditeljima, bratu i sestri nestale osobe. Način obračuna je identičan načinu obračuna kao kod članova obitelji koji imaju pravo na naknadu u visini osnovnog iznosa, što znači da svaka od ovih osoba ima zasebno pravo na novčanu naknadu u jednoj polovici osnovne naknade. Ovo dozvoljava da ukupna naknada svim članovima obitelji nestale osobe bude veća od jednog osnovnog iznosa.

Usvojitelji nestale osobe u slučaju **potpunog usvojenja također** imaju pravo na po jednu polovicu osnovnog iznosa.

C) Po jedna četvrtina osnovnog iznosa pripada očuhu i maćehi ako je nestala osoba živela u zajedničkom kućanstvu sa njima.

D) Uvećan iznos novčane naknade pripada roditeljima sa dvoje i više nestale djece (ubrajaju se usvojenik i pastorak). Majci i ocu se pripadajuća jedna polovica osnovnog iznosa uvećava za 15% osnovnog iznosa.

Kada prestaje pravo na novčanu naknadu?

Pravo na novčanu potporu prestaje:

- a) završetkom redovitog školovanja ili sklapanjem braka djeteta, posvojenika, pastorka, brata, sestre;
- b) sklapanjem bračne ili izvanbračne zajednice supružnika,
- c) smrću korisnika,
- d) zaposlenjem,
- e) izborom korištenja drugog povoljnijeg prava.

Koji organ ispaćuje novčanu naknadu?

Fond za pomoć obiteljima nestalih osoba BiH je nadležna institucija za obračun i isplatu novčane naknade. Fond osniva Vijeće ministara, a sredstva za rad Fonda osiguravaju se u proračunima BiH, Federacije BiH, RS i Brčko Distrikta. Fond može imati i druge izvore prihoda.

Postupak ostvarivanja novčane naknade

Zahtjev za novčanu potporu podnosi se nadležnom općinskom organu socijalne zaštite u Općini prebivališta/boravišta, odnosno nadležnoj službi Brčko Distrikta BiH.

Fond će uputstvom regulirati formu zahtjeva/rješenja i utvrditi spisak odgovarajućih isprava koje se dostavljaju uz zahtjev.

Općinski organi **samo prosljeđuju** zahtjev nadležnom organu Fonda, koji donosi odluku i izdaje rješenje.

Rješenje u vezi zahtjeva za financijsku potporu Fond donosi u roku od 60 dana.

Podnositelj zahtjeva koji je nezadovoljan rješenjem Fonda ima pravo žalbe Žalbenom vijeću Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana po primitku rješenja.

Protiv odluke Žalbenog vijeća Vijeća ministara, nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine. U slučaju pokretanja upravnog spora, članovi obitelji nestalih osoba morat će zatražiti pravnu pomoć.

Kako ostvariti pravo na privremeno upravljanje imovinom?

U slučajevima kada je iza nestale osobe ostala imovina u vlasništvu ili posjedu, a nije okončan postupak proglašenja nestale osobe umrlom, član obitelji ili, ako istoga nema, aktivno legitimirane osobe (osobe koje po drugom osnovu ostvaruju pravo na upravljanje imovinom) ili institucija, imaju pravo zatražiti privremeno upravljanje nad ovom imovinom.

Aktivno legitimirana osoba je osoba koja ostvaruje pravo na pokretanje postupka za privremeno upravljanje imovinom, shodno Zakonu o nasljeđivanju, a pod uvjetom da nema bližeg člana obitelji nestale osobe.

Aktivno legitimirana osoba može biti i institucija. Najčešće se u ovoj ulozi pojavljuju Službe socijalne zaštite koje vrše poslove strateljstva nad malodobnom djecom i poslovno nesposobnim članovima obitelji nestale osobe.

Zahtjev za privremeno upravljanje imovinom se podnosi mjesno nadležnom sudu, tj. sudu na čijem području se nalazi imovina.

Pravo na besplatni ukop nestale osobe

Obitelji nestalih osoba imaju pravo na besplatni ukop identificirane nestale osobe, a na osnovu naloga koji izdaje Institut za nestale osobe.

Ostvarivanje ostalih prava po Zakonu o nestalim osobama

Djeca nestalih osoba imaju pravo prioriteta u slučajevima ostvarivanje prava na školovanje i zapošljavanje pod jednakvim uvjetima. Dijete nestale osobe kada ispunjava iste kriterije, kao i drugi kandidati, ima prednost pri upisu u obrazovne ustanove ili zapošljavanju. Pri podnošenju zahtjeva-molbe za prioritetni prijem u radni odnos ili upis u obrazovnu ustanovu, dijete nestale osobe treba priložiti potvrdu o nestanku roditelja koju izdaje Institut za nestale osobe.

U slučaju da ovaj zahtjev nije ispunjen, dijete nestale osobe ima pravo na žalbu instituciji kojoj je podnešen zahtjev.

Ostvarivanje prava zdravstvene zaštite

Ostvarivanje prava zdravstvene zaštite po ovom zakonu zahtijeva promjene, izmjene i dopune u zakonima o zdravstenoj zaštiti entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Podrška udrugama nestalih osoba

Nadležne vlasti na razini na kojoj je registrirana udruga obitelji nestalih osoba u BiH imaju obavezu **prioritetno razmotriti** zahtjeve za financijsku i tehničku pomoć udruzi obitelji nestalih osoba, i prema financijskim mogućnostima dodijeliti pomoć ako ponuđeni programi ili projekti **ispunjavaju propisane kriterije** za dodjelu pomoći.

Uspostavom Fonda, sve udruge nestalih osoba mogu tražiti podršku i od strane Fonda u skladu s kriterijama koje će predložiti direktor Fonda, a odobriti Odbor za raspodjelu kojeg će imenovati predstavnici udruga obitelji nestalih osoba.

Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba

Pravilnikom o obilježavanju mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba regulira se način obilježavanja ovih mjesta. Ovaj pravilnik usvaja Vijeće ministara BiH.

Tko može podnijeti zahtjev za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

Zahtjev za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja jedino mogu podnijeti:

- a) članovi obitelji nestalih osoba, ili
- b) udruge obitelji nestalih osoba.

Na koji način se financira obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

- a) Sredstva za **obilježavanje** mjesta ukopa i iskopavanja, u skladu sa Zakonom o nestalim osobama, te njegovog održavanja, dolaze iz Fonda za potporu obitelji nestalih osoba;
- b) Alternativno, one obitelji/udruge obitelji koje žele obilježiti mjesto iskopavanja/ukopa, obilježlja/spomen-ploče van standardnog izgleda propisanog pravilnikom (veća spomen-ploča, i sl.) izgradnju ovih obilježja financiraju pojedinačno.

Kakav može biti izgled obilježja/spomen-ploče?

Izgled obilježja/spomen-ploče uređuje se Pravilnikom o obilježavanju mjesta iskopavanja i ukopa nestalih osoba, koji donosi Vijeće ministara BiH.

Ovaj pravilnik na unificirani način određuje obilježavanje mjesta iskopavanja/ukopa nestalih osoba, izgled standardnog obilježja/spomen-ploče i uređuje pitanja u vezi rada i formiranja Komisije za odabir idejnog rješenja.

Može li se obilježiti mjesto stradanja nestale osobe ili primarna masovna grobnica?

Zakon o nestalim osobama predviđa obilježavanje mjesta iskopavanja i ukopa nestale osobe, pa se, s tim u vezi, jedino ova mjesta mogu obilježiti iz sredstava Fonda za potporu obiteljima nestalih osoba. Međutim, u isto vrijeme Zakon ne sprječava da se i druga mjesta (npr: mjesto stradanja nestale osobe, mjesto primarne masovne grobnice i sl.) obilježavaju i iz privatnih sredstava nakon osiguravanja dozvole nadležnih službi za urbanizam i prostorno uređenje.

Koji je postupak podnošenja zahtjeva za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja?

- a) Postupak počinje podnošenjem zahtjeva Institutu za nestale osobe za izdavanje potvrde-uvjerenja da je na konkretnom lokalitetu izvršen iskop određene osobe za koju se podnosi zahtjev za obilježavanje mjesta iskopavanja.
- b) Ova potvrda-uvjerenje, zajedno sa zahtjevom za obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja, dostavlja se Fondu za potporu obiteljima nestalih osoba, koji će u suradnji sa nadležnim državnim organima pribaviti svu potrebnu dokumentaciju u vezi obilježavanja mjesta.

Ukoliko se izgradnja financira iz sredstava izvan Fonda, osoba/udruga koja financira izgradnju će nakon pribavljene potvrde/uvjerenja iz INO-a, **pojedinačno** pribaviti sve potrebne dozvole od nadležnih organa.

PITANJA KOJE SE ODOSE NA EVIDENCIJU O NESTALIM OSOBAMA

Koji je cilj zbog kojeg se osniva Centralna evidencija nestalih?

Cilj uspostave CEN-a je registriranje svih nestalih osoba u jedinstvenu evidenciju. Podaci CEN-a bit će korišteni kao osnovni podaci za izdavanje potvrde o nestanku koja je osnova za ostvarivanje prava utvrđenih Zakonom.

Koje će sve evidencije biti korištene pri izgradnji CEN-a i koji je način verifikacije vjerodostojnosti korištenih podataka?

Pri izgradnji CEN-a koristit će se evidencije entitetskih tijela, podaci dobijeni od udruga obitelji, drugih udruga građana, službi traženja Crvenog križa u BiH, te međunarodnih organizacija (Međunarodni komitet crvenog križa i Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe).

„Verifikacija podrazumijeva postupak provjere vjerodostojnosti podnesene prijave o nestanku osobe ili uzimanje nove izjave ili identifikaciju, odnosno provjeru identiteta nestale osobe u okviru svih poznatih službenih evidencija koje su se vodile ili se vode u Bosni i Hercegovini”

Procedura verifikacije podataka o nestalim osobama započinje unosom podataka u Centralnu evidenciju podataka o nestalim osobama koja se formira u Institutu za nestale osobe BiH.

Institucije i organizacije za traženje nestalih osoba kojima su obitelji podnosile prijave za traženje nestalih članova obitelji tijekom i nakon rata dužne su dostaviti podatke Institutu za nestale osobe (INO).

Dostavljeni podaci koriste se kao osnova za utvrđivanje statusa nestale osobe.

Od postupka **verifikacije** treba **razlikovati postupak identifikacije** koji konačno rješava slučajeve nestanka, odnosno nakon identifikacije, identificirana osoba se **neće više smatrati nestalom**.

Ukoliko se dosije nestale osobe ne može verificirati, prebacit će se u posebnu evidenciju neverificiranih dosjea, kako bi, nakon protoka izvjesnog vremena i dostupnosti informacije, isti bio verificiran i prebačen u CEN.

Koji je krajni rok za osnivanje CEN-a?

Proces osnivanja CEN-a mora se završiti u roku od godinu dana od dana formiranja Instituta za nestale osobe BiH, odnosno do 1. ožujka 2007. godine.

Kako se vrši zaštita podataka u CEN-u BiH?

Način čuvanje podataka regulira se Pravilnikom koji će donijeti Institut.

Osoblje koje je uključeno u upravljanje i korištenje podataka koji su vezani za povjerljive biološke, nasljedne, fizičke, genetičke i medicinske podatke o nestalim osobama obavezno čuvaju povjerljivost podataka i sa njima postupaju prema utvrđenim pravilima o zaštiti podataka.

Razmjena ostalih podataka iz CEN-a regulira se putem posebnog Sporazuma Instituta i ostalih zainteresiranih organizacija.

PITANJA KOJE SE ODNOSE NA NADZOR

Nadzor nad provedbom ovoga zakona obavlja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Fond za nestale osobe jednom godišnje podnosi izvještaj Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

PITANJA KOJE SE ODNOSE NA KAZNE ODREDBE

Pokretanje i vođenje prekršajnog postupka

Zakon o nestalim osobama definira prekršaje za čije pokretanje je potrebno da član obitelji **nestalog** ili Institut podnese zahtjev nadležnom Sudu za prekršaje po mjestu izvršenja prekršaja.

U cilju zaštite članova obitelji **nestalog** jednostavnije je da član obitelji **prijavu za izvršeni prekršaj** podnese Institutu, koji će dalje nastaviti postupak.

PITANJA KOJE SE ODOSE NA PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA

Mogu li strani državljani ostvarivati prava u BiH?

Već je objašnjeno pravo stranog državljana da podnese prijavu za traženje nestale osobe – stranca. Članovi obitelji nestalog stranog državljana mogu ostvariti ostala prava utvrđena ovim Zakonom isključivo na osnovu bilateralnih sporazuma koje njihove države zaključče sa BiH.

Nepostojanje ovih sporazuma onemogućava strane državljane da ostvaruju prava propisana ovim Zakonom. (primjer)

Upis u matične knjige umrlih

Istekom roka od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o nestalim osobama (točnije 17. studenog 2007. godine) sve **evidentirane** nestale osobe smatrat će se umrlim i te će osobe službeno biti upisane u matične knjige umrlih.

Do isteka ovog roka članovi **obitelji nestale osobe** koje su u postupku ostvarivanja nekih drugih prava (npr. prava po osnovu boračko-invalidske zaštite i sl.) su dužni pokrenuti postupak za proglašenje nestale osobe umrlom, ako to zahtijeva zakon kojim se to pravo regulira.

Nakon 17. studenog 2007. godine službenim obavještenjem Instituta zatražit će se upis u matičnu knjigu umrlih u Općini u kojoj je bilo prijavljeno mjesto prebivališta nestale osobe. Izuzetno, **obitelji mogu** zahtijevati upis u knjigu umrlih u mjestu novog boravišta/ prebivališta obitelji navodeći opravdane razloge.

Iako nadležni organi nisu pristupili usklađivanju zakona koji uređuje ovo pitanje sa Zakonom o nestalim osobama, članovi obitelji **nestalih osoba imaju pravo** uputiti *Zahtjev o upisu u matične knjige umrlih u mjestu novog boravišta-prebivališta* nadležnoj općinskoj službi (matični ured), uz mogućnost istodobnog podnošenja obavijesti Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice.

INSTITUCIJE KOJE SE FORMIRAJU ZAKONOM

INSTITUT ZA NESTALE OSOBE

Osnivanje Instituta za nestale osobe BiH je nastalo kao potreba da država BiH ispuni svoje obaveze prema obiteljima nestalih osoba. Osnivanje Instituta i prijenos ovlasti sa entitetskih Komisija je uvjet za eliminaciju mogućih diskriminacija u procesu ekshumacije i identifikacije nestalih osoba, te unapređenje i ubrzanje procesa traženja nestalih i njihovu identifikaciju.

Suosnivači Instituta za nestale osobe su Vijeće ministara BiH i ICMP (Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe). Krajnji datum kada bi Institut morao biti operativan, a entitetska tijela ukinuta je 29. rujan 2006. godine.

Institut za nestale osobe BiH je nadležan da:

- prikuplja, obrađuje i sistematizira informacije o nestalim osobama i o pojedinačnim i masovnim grobnicama;
- uspostavi centralnu i jedinstvenu bazu podataka o nestalim osobama CEN, evidentira i obavještava obitelji nestalih osoba, uključujući i izdavanje potvrda o nestanku i identitetu žrtava,
- pronalazi, provjerava i obilježava lokalitete masovnih i pojedinačnih grobnica;
- sudjeluje u: iskopavanjima i ekshumacijama iz masovnih i pojedinačnih grobnica; asanaciji terena; autopsijama; antropološkim obradama; identifikacijama; uviđajima na licu mjesta i drugim radnjama i postupcima koji se odnose na nestale osobe;

- surađuje sa nadležnim organima vlasti, uključujući organe pravosuđa i drugim organizacijama i Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY); surađuje sa međunarodnim i domaćim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima nestalih osoba, posebno sa Međunarodnim komitetom Crvenog križa i Društvom Crvenog križa Bosne i Hercegovine u skladu sa njihovim mandatom;
- podržava obitelji nestalih osoba i njihove udruge, uključujući i projekte koje predloži Savjetodavni odbor;
- provodi istraživanja i druge projekte u vezi sa nestalim osobama; organizira i pruža obuku u odgovarajućim stručnim oblastima; čuva posmrtno ostatak do njihove konačne predaje obiteljima ili do ukopa; pruža pomoć obiteljima nestalih osoba pri sahranama njihovih srodnika;
- osigurava sredstva iz proračuna i donacija;
- surađuje sa nadležnim institucijama Republike Hrvatske, Republike Srbije, Republike Crne Gore i drugim državama, u skladu sa važećim zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima;
- pruža raspoložive podatke nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim zakonima i propisima; obavještava javnost o rezultatima istraživanja i utvrđenim činjenicama; širi svijest o humanoj dimenziji tragedije nestalih osoba i njihovih obitelji i
- provodi sve druge aktivnosti u vezi sa traženjem i identifikacijom nestalih osoba.

Organi upravljanja Instituta

Organi upravljanja Instituta su: Kolegij direktora, Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Uloga Udruge obitelji nestalih osoba u radu Instituta.

Radi ostvarivanja interesa obitelji nestalih osoba, u okviru Instituta postoji Savjetodavni odbor u čiji sastav Upravni odbor, uvažavajući nacionalnu zastupljenost i ravnopravnost spolova, imenuje šest (6) predstavnika/ca obitelji nestalih osoba na razdoblje od četiri godine, a na osnovu prijedloga kandidata koje dobije od registriranih udruga obitelji nestalih, bez prava ponovnog imenovanja.

Savjetodavni odbor prati aktivnosti Instituta, savjetuje rukovodeće organe Instituta, promovira rješavanje problema nestalih osoba i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad Instituta. Predstavnici Savjetodavnog odbora mogu prisustvovati, u svojstvu promatrača, sjednicama Upravnog i Nadzornog odbora. Savjetodavni odbor odluke donosi konsenzusom.

FOND ZA POMOĆ OBITELJIMA NESTALIH OSOBA

Fond se formira odlukom Vijeća ministara BiH. Sjedište, način financiranja i upravljanje sredstvima, kao i druga pitanja u vezi sa radom Fonda, reguliraju se Sporazumom koji potpisuju Vijeće ministara BiH, vlade entiteta i Brčko Distrikta. Fond je samostalna upravna organizacija koja je zadužena za osiguravanje sredstava u svrhu realizacije prava članova obitelji nestalih osoba, kao što su pravo na novčanu potporu, zdravstvenu zaštitu, pomoć udrugama obitelji nestalih osoba, obilježavanje mjesta ukopa/iskopavanja nestalih osoba i druga prava u skladu sa Zakonom o nestalim osobama.

Fondom rukovodi direktor kojeg imenuje Vijeće ministara. Nadzor nad radom Fonda vrši Ministarstvo

financija i trezora BiH i Ured generalnog revizora financijskog poslovanja institucijama BiH.

Sredstva Fonda koja nisu namijenjena za isplatu novčane potpore raspoređuju se i koriste na osnovu Kriterija i liste prioriteta za raspodjelu sredstava Fonda.

Ove Kriterije predlaže direktor, a odobrava Odbor za raspodjelu koji se imenuje na prijedlog Udruge obitelji nestalih osoba iz BiH.

Temeljem članka IV. 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 12. listopada 2004, i sjednici Doma naroda, održanoj 21. listopada 2004, usvojila je

ZAKON O NESTALIM OSOBAMA

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet zakona)

Ovim zakonom utvrđuju se načela za unapređenje procesa traženja, definicija nestale osobe, način vođenja centralne evidencije, ostvarenja socijalnih i drugih prava članova obitelji nestalih osoba, kao i druga pitanja u svezi s traženjem nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.

Ovaj zakon uzima u obzir:

- Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina i genocida (1948),
- Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949),
- Dopunske protokole I-II (1977),
- Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (1950) i 13 Dodatnih protokola,
- Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini

- (Aneks 7. članak III i V),
- Konvenciju o pravima djeteta (1989),
 - Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,
 - Deklaraciju UN-a o zaštiti svih osoba od nasilnoga ili prisilnoga nestanka (1992).

Članak 2. (Definicije)

U smislu ovoga zakona:

1. Nestala osoba je osoba o kojoj obitelj nema nikakvih vijesti i/ili je prijavljena na temelju pouzdanih informacija kao nestala osoba usljed oružanog sukoba koji se dogodio na teritoriju bivše SFRJ.
Ovaj se zakon odnosi na osobe nestale u razdoblju od 30. travnja 1991. do 14. veljače 1996.
2. Član obitelji nestale osobe je dijete rođeno u braku ili izvan braka, posvojeno dijete, kao i pastorče koje je nestala osoba uzdržavala, bračni ili izvanbračni partner, roditelji (očuh, maćeha), usvojitelj, sestra i brat nestale osobe koje je nestala osoba uzdržavala.
3. Pouzdana informacija je takva informacija iz koje se utemeljeno može zaključiti da je određena osoba nestala.
4. Minimum podataka podrazumijeva podatke o imenu i prezimenu osobe, imenu jednog roditelja, mjestu i datumu rođenja, odnosno samo godini rođenja, pretpostavljenom mjestu i datumu, odnosno godini nestanka i okolnostima nestanka.
5. Verifikacija podrazumijeva postupak provjere vjerodostojnosti podnesene prijave o nestanku osobe ili uzimanje nove izjave ili identifikaciju, odnosno provjeru identiteta nestale osobe u okviru svih poznatih službenih evidencija koje su se vodile ili se vode u Bosni i Hercegovini.
6. Postupak odbijanja netočne prijave podrazumijeva

dostavu službene obavijesti koja sadrži obrazloženje razloga za odbijanje verifikacije prijave nestanka za neku osobu od strane mjerodavnog organa za verifikaciju prijave o nestanku osobe.

7. Identificirana nestala osoba je osoba za koju se u okviru procesa identifikacije pouzdano utvrdi da pronađeni posmrtni ostaci odgovaraju određenoj osobi u fizičkim ili naslijeđenim ili biološkim karakteristikama ili se nestala osoba pojavi živa. Postupak identifikacije provodi se sukladno važećim zakonima u Bosni i Hercegovini.
8. Mjerodavne institucije za traženje nestalih osoba su organizacije ili institucije, domaće ili međunarodne, koje imaju utvrđen mandat, odnosno mjerodavnost za traženje nestalih osoba u/iz Bosne i Hercegovine, sukladno važećim propisima Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima.
9. Potrebu za izdržavanjem ima član obitelji nestale osobe ukoliko nije uživatelj bilo kojeg prava na temelju kojeg se izdržava kao što su: prava po osnovi socijalne skrbi, mirovinsko-invalidskog osiguranja, prava iz boračko-invalidske zaštite, prihod po osnovi rada, samostalnog obavljanja gospodarske ili samostalne djelatnosti i drugi prihodi koji se, sukladno važećim zakonima, smatraju izdržavanjem.

POGLAVLJE II - ODGOVORNOST ORGANA VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 3. (Pravo da se zna)

Pravo članova obitelji nestalih osoba jeste da saznaju za sudbinu nestalih članova obitelji i rodbine, njihovo boravište/prebivalište, ili, ako su mrtvi, okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa, ukoliko je takvo mjesto poznato, i da dobiju posmrtnu ostatke.

Članak 4. (Obveza osiguranja informacija)

Sukladno članku 3. ovoga zakona, organi i institucije Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, mjerodavni za obranu, pravosuđe, unutarnje poslove, i drugi organi mjerodavni za traženje nestalih osoba, u Bosni i Hercegovini i drugi entitetski i županijski i općinski organi koji, sukladno svojim mjerodavnostima rješavaju slučajeve u svezi s nestankom osoba iz i u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: mjerodavne vlasti u BiH), obvezni su pružiti raspoložive informacije obiteljima nestalih, mjerodavnim institucijama za traženje nestalih osoba kao i svu potrebnu pomoć koja se odnosi na proces unapređenja traženja i rješavanja slučajeva nestanka osoba iz/u Bosni i Hercegovini.

Članak 5. (Način razmjene informacija)

Mjerodavne vlasti u BiH, na svim razinama, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, obvezne su odrediti mjerodavne organe, odnosno službenike koji će biti u obvezi surađivati s mjerodavnim institucijama i organima za traženje

nestalih osoba, udrugama obitelji i članovima obitelji nestalih osoba i pružanje pomoći u ostvarenju prava koja pripadaju članovima obitelji nestalih osoba temeljem ovoga i drugih važećih zakona u Bosni i Hercegovini.

Mjerodavne vlasti u BiH dužne su, temeljem ranijih i novopodnesenih zahtjeva za dostavu informacija, prikupiti i provjeriti sve raspoložive informacije i činjenice, navodeći sve izvore koji su provjeravani prilikom utvrđivanja takvih informacija u svezi s nestankom tražene osobe i izvršiti uvid u službenu dokumentaciju i građu u okviru svoje resorne institucije i o tome dostaviti pismenu informaciju podnositelju zahtjeva i mjerodavnim institucijama za traženje nestalih osoba.

Odredbe Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 29/02) bit će primjenjive na zahtjev za dobijanje informacija, uključujući i odredbe, o rokovima za ulaganje žalbe na nezadovoljavajući odgovor ili pokretanje upravnoga spora zbog šutnje administracije.

Svaka nova informacija koja može olakšati traženje ili identifikaciju nestale osobe mora se naknadno prihvatiti i istražiti.

Službenici koji imaju dužnosti u svezi s traženjem nestalih osoba ne mogu obavljati ovu dužnost ako su članovi upravnih i drugih odbora, izvršnih organa, političkih stranaka ili politički angažirani predstavnici, ne smiju slijediti instrukcije političkih stranaka.

Članak 6.

(Obveznost razmjene i suradnja)

Mjerodavne vlasti u BiH obvezne su međusobno razmjenjivati informacije koje se odnose na proces

traženja i utvrđivanja sudbine i identiteta nestalih osoba.

S ciljem unapređenja procesa traženja, mjerodavne vlasti u BiH posebno surađuju s Međunarodnim komitetom Crvenoga križa (MKCK), Međunarodnim povjerenstvom za nestale osobe (ICMP), Institutom za nestale osobe i Društvom crvenoga križa BiH, sukladno njihovim mandatima.

Članak 7. (Institut za nestale osobe)

S ciljem unapređenja procesa traženja nestalih osoba i efikasnije identifikacije posmrtnih ostataka nestalih osoba, osniva se Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut), kao neovisna institucija za traženje nestalih osoba u/iz Bosne i Hercegovine.

Suosnivač Instituta može biti i međunarodna organizacija.

Način osnivanja i preuzimanja uloge suosnivača i utvrđivanje bliže mjerodavnosti, načina financiranja Instituta, sukladno ovom i drugim zakonima BiH, regulirat će se Sporazumom o osnivanju koji zaključuju suosnivači.

Sukladno ovom i drugom važećem zakonu, Institut je pravna osoba koja se registrira kao institucija Bosne i Hercegovine na koju se, sukladno ovom zakonu, obavlja prijenos upravnih ovlasti za obavljanje poslova u svezi s procesom traženja nestalih osoba i izdavanja odgovarajućih isprava.

Radni odnos uposlenika Instituta regulirat će se sukladno važećem zakonu o radu koji se primjenjuje na institucije Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE III - STATUS NESTALE OSOBE

Članak 8.

(Podnošenje prijave za traženje)

Zahtjev/prijava (u daljnjem tekstu: prijava) za traženje nestale osobe, sukladno ovom zakonu, podnosi se Institutu.

Prijavu za nestalog državljanina Bosne i Hercegovine može podnijeti bilo koji član obitelji nestale osobe, kao i druge osobe ili institucije ukoliko mogu prezentirati minimum podataka o identitetu nestale osobe, sukladno članku 2. ovoga zakona.

Prijavu za traženje stranih državljana, sukladno ovom zakonom, mogu podnijeti i strani državljanini pod istim uvjetima kao i državljanini Bosne i Hercegovine, ako nestala osoba:

- a) nije imala državljanstvo Bosne i Hercegovine, ali je imala prijavljeno, boravište/prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine;
- b) nije imala prijavljeno boravište/prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine, ako podnositelj može pružiti pouzdane informacije da se nestanak dogodio na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Sve prijave o nestanku bilo koje osobe, podnesene do stupanja na snagu ovoga zakona, pod uvjetom da sadrže minimum potrebnih podataka, smatrat će se odgovarajućim i podnesenim sukladno ovom zakonu.

U slučaju kada ne postoji minimum potrebnih podataka, osoba koja je podnijela prijavu bit će kontaktirana u razumnom roku radi osiguravanja dodatnih informacija.

Članak 9.
(Prestanak statusa)

Status nestale osobe prestaje danom identifikacije, a postupak traženja nestale osobe zaključuje se.

Postupak traženja neće se obustaviti u slučaju kada je nestala osoba proglašena umrlom a njezini posmrtni ostaci nisu pronađeni.

**POGLAVLJE IV - PRAVA ČLANOVA
OBITELJI NESTALE OSOBE**

Članak 10.
(Zabrana diskriminacije)

Ostvarenje prava za članove obitelji nestalih osoba, utvrđenih ovim zakonom i drugim zakonima u Bosni i Hercegovini, mjerodavne vlasti u BiH dužne su osigurati pod jednakim uvjetima, neovisno o tome je li nestala osoba bila pripadnik oružanih snaga ili civil, bez bilo kojeg vida diskriminacije uključujući spol, rasu, boju kože, jezik, vjeroispovijed, političke i druge stavove, nacionalno i socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski status, dob, mentalnu ili tjelesnu invalidnost, status koji se stječe rođenjem ili neki drugi status.

Članak 11.
(Pravo na novčanu potporu)

Sukladno ovom zakonu, članovi obitelji nestalih osoba iz članka 2. stavak 2. ovoga zakona, koje je nestala osoba izdržavala i koji imaju potrebu za izdržavanjem, stječu pravo na mjesečnu novčanu potporu (u daljnjem tekstu: novčana potpora).

Članak 12.
(Kriteriji za korištenje novčane potpore)

Novčana je potpora neprenosivo osobno pravo. Novčana potpora ne može biti korištena istodobno s drugom osnovom za izdržavanje.

Sukladno ovom zakonu, korisnici mogu izabrati korištenje povoljnijeg prava.

Izbor povoljnijeg prava korisnik može ostvarivati i nakon okončanja postupka identifikacije ili proglašenja nestale osobe umrlom.

Pravo na novčanu potporu ostvaruje se od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Osobe koje nisu do stupanja na snagu ovoga zakona podnijele prijavu za traženje nestale osobe ovo pravo ostvaruju od dana podnošenja prijave.

Članak 13.
(Utvrđivanje iznosa novčane potpore)

Osnovica za obračun mjesečne novčane potpore je iznos od 25% prosječno isplaćene plaće u Bosni i Hercegovini za prethodno tromjesječje, koji se obračunava pojedinačno za svakog korisnika (u daljnjem tekstu: osnovni iznos).

Visina novčane potpore određuje se prema sljedećim kriterijima:

- a) svako dijete bračno/ izvanbračno/posvojenik/pastorak ima pravo na osnovni iznos.
- b) vjenčani ili nevjenčani bračni drug ima pravo na osnovni iznos;
- c) roditelji nestale osobe imaju pravo svaki na po 1/2 osnovnoga iznosa;

- d) roditelji s dvoje i više nestale djece (ubrajaju se posvojenik i pastorak) imaju pravo na uvećanje osnovnoga iznosa novčane potpore za 15%.
- e) usvojitelji koriste pravo na novčanu potporu isto kao roditelji pod c) i d) što isključuje biloške roditelje;
- f) očuh ili maćeha $\frac{1}{2}$ osnovnoga iznosa dijele s drugim roditeljem s kojim žive u bračnoj zajednici samo ako su živjeli u zajedničkom kućanstvu s nestalom osobom a istodobno biološki roditelj ima pravo na drugu polovicu osnovnoga iznosa novčane potpore;
- g) brat i sestra imaju pravo na po $\frac{1}{2}$ osnovnoga iznosa.

Članak 14.

(Prestanak prava na novčanu potporu)

Pravo na novčanu potporu prestaje:

- a) završetkom redovitog školovanja ili sklapanjem braka djeteta, posvojenika, pastorka, brata, sestre;
- b) sklapanjem bračne ili izvanbračne zajednice supružnika,
- c) smrću korisnika,
- d) zaposlenjem,
- e) izborom korištenja drugog povoljnijeg prava.

Članak 15.

(Osnivanje Fonda za nestale osobe)

U svrhu osiguranja sredstava i realizacije prava članova obitelji nestalih osoba osniva se Fond za potporu obiteljima nestalih osoba Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Fond).

Odluku o osnivanju Fonda, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Sjedište, način financiranja, upravljanje, kao i druga pitanja u svezi s radom Fonda, regulirat će se Sporazumom koji će potpisati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko Distrikta BiH u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu odluke iz stavka 2. ovoga članka.

Pored proračuna, prihodi Fonda mogu biti sredstva iz donacija, poklona, zavještanja i drugih vidova pomoći od strane domaćih i međunarodnih pravnih i fizičkih osoba, što se bliže uređuje Sporazumom iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 16.

(Provedba postupka za ostvarenje prava
na novčanu potporu)

Zahtjev za novačanu potporu podnosi se putem mjerodavnoga organa za pitanja socijalne skrbi u općini prebivališta (u daljnjem tekstu: mjerodavni organ općine), odnosno Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koji, sukladno ovom zakonu, u roku ne duljem od 30 dana, obrađuje zahtjeve, kompletira predmete i dostavlja ih na rješavanje i potvrđivanje Fondu.

Radi praćenja primjene ovoga zakona i razmjene informacija pregled (spisak) obrađenih predmeta mjerodavni organ općine dostavlja mjerodavnim entitetskim, odnosno županijskim ministarstvima za pitanja socijalne skrbi.

Fond će, sukladno ovome zakonu, najkasnije 30 dana nakon osnivanja, donijeti uputu kojom će propisati oblik zahtjeva i rješenja i utvrditi popis odgovarajućih isprava koje se pribavljaju u svrhu ostvarenja prava na novčanu potporu.

Članak 17.
(Rješenje o utvrđenju prava
na novčanu potporu)

U roku koji ne može biti dulji od 60 dana, donosi se rješenje o dodjeli ili odbijanju prava na novčanu potporu od strane odgovarajuće službe Fonda.

Materijalne i procesne odredbe Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 29/02) bit će primjenjive na rješenje o odbijanju i dodjeli novčane potpore, uključujući i odredbe, rokove za ulaganje žalbe na nezadovoljavajući odgovor ili pokretanje upravnoga spora zbog šutnje administracije.

Nezadovoljna stranka izjavljuje žalbu u roku od 15 dana po primitku rješenja Žalbenom vijeću Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Protiv drugostupanjskog rješenja organa iz stavka 3. ovoga članka nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Nezadovoljna stranka, sukladno Zakonu o upravnom postupku BiH, može ulagati izvanredne pravne lijekove pred Apelacijskim vijećem Suda Bosne i Hercegovine.

Članak 18.
(Ostala prava članova obitelji nestalih)

Ako nije okončan postupak proglašenja nestale osobe umrlom, nad imovinom koja je u vlasništvu ili posjedu nestale osobe, sukladno važećim zakonima Bosne i Hercegovine, član obitelji ili ako istoga nema, aktivno legitimirane osobe ili institucija imaju pravo zatražiti privremeno upravljanje imovinom nestale osobe.

Nužne/osnovne troškove ukopa/sahrane identificiranih i neidentificiranih osoba osiguravaju, sukladno važećim propisima, mjerodavni organi u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH. U pogledu ostvarenja prava na školovanje i zapošljavanje, pod jednakim uvjetima, djeca nestalih osoba imaju pravo prioriteta. Ostvarenje prioriteta nadziru mjerodavni inspekcijски organi Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH.

Izdržavani članovi obitelji nestale osobe, koji ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu po bilo kojoj drugoj osnovi, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u svezi s zdravstvenim osiguranjem u opsegu koji je propisan za zaposlene osiguranike.

Radi ostvarenja prava na zdravstvenu zaštitu, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt BiH, u okviru odgovarajućih propisa, utvrdit će način ostvarenja ovoga prava.

Prava utvrđena sukladno ovome zakonu priznaju se od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 19. (Udruga nestalih osoba)

Mjerodavne vlasti u BiH, sukladno ovome zakonu, imaju obvezu zahtjeve za financijsku i tehničku pomoć saveza / udruge obitelji nestalih osoba prioriteto razmotriti i, prema financijskim mogućnostima, dodijeliti pomoć ako ponuđeni programi ili projekti ispunjavaju propisane kriterije za dodjelu pomoći.

Članak 20.
(Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja
nestalih osoba)

Obitelji nestalih osoba ili njihove udruge mogu zatražiti da se mjesta ukopa i iskopavanja (pojedinačna ili zajednička mjesta) obilježe, bez obzira na broj žrtava, odnosno nestalih osoba.

Obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja realizira se nakon što mjerodavni organ za traženje nestalih osoba izda uvjerenje - potvrdu da je na predloženom lokalitetu za obilježavanje izvršeno iskopavanje tijela, odnosno da je postojala grobnica.

Na temelju dokumenta iz stavka 2. ovoga članka, mjerodavni organ općine izdat će odgovarajuće dozvole za postavljanje spomen ploče ili drugog prigodnog obilježja.

Sukladno ovome zakonu, izgled obilježja ili spomen ploče, financiranje i druga pitanja reguliraju se Pravilnikom o obilježavanju mjesta ukopa i iskopavanja nestalih osoba (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, u konzultaciji s mjerodavnim ministarstvima Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko Distrikta BiH i predstavnicima udruga obitelji nestalih osoba, usuglasit će, se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, Prijedlog pravilnika i dostaviti ga na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE V - EVIDENCIJE O NESTALIM OSOBAMA

Članak 21.

(Osnivanje centralne evidencije)

Centralna evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: CENBiH), uključit će sve evidencije nestalih osoba koje su se do sada vodile ili se i dalje vode na lokalnoj i entitetskim razinama, kod udruga obitelji nestalih osoba, drugih udruga građana i kod službi traženja organizacija Crvenoga križa u BiH, sukladno njihovom mandatu.

Podaci koji se vode o nestalim osobama u okviru međunarodnih organizacija koje djeluju sukladno svojim mandatima, a primjenjujući načelo povjerljivosti, uključuju se u Centralnu evidenciju na temelju sporazuma koji s njima zaključuje Institut.

Objedinjavanjem evidencija iz st. 1. i 2. ovoga članka osniva se i kompletira Centralna evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.

U okviru Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine, određuje se mjerodavni stručni organ za vođenje Centralne evidencije nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i osiguravaju mjere za zaštitu podataka što se detaljnije regulira osnivačkim aktom Instituta.

Članak 22.

(Način prikupljanja i uporabe podataka)

CENBiH je zbirka pojedinačnih evidencija o nestalim osobama iz/u Bosni i Hercegovini koja uključuju relevantne podatke o identitetu nestale osobe, mjestu i okolnostima nestanka, kao i druge informacije koje su važne za utvrđivanje identiteta i traženje nestale osobe.

Svi podaci koji se unose u CENBiH podliježu verifikaciji koja podrazumijeva provjeru vjerodostojnosti prijave i upoređivanje sa svim službenim evidencijama koje se vode ili su se vodile u Bosni i Hercegovini.

Zahtjev za provjeru i upoređivanje podataka o nestaloj osobi radi verifikacije, s drugim službenim podacima, ima prioritet u rješavanju od strane mjerodavnoga organa.

Verifikaciju i unos ranije prikupljenih podataka o nestalim osobama u CENBiH mjerodavni organ treba završiti najkasnije u roku od godinu dana od dana osnivanja Instituta.

Samo verificirana prijava/zahtjev može biti osnova za ostvarenje prava na temelju ovoga zakona.

Članak 23. (Zaštita podataka)

Podaci iz CENBiH dostupni su svim razinama vlasti sukladno utvrđenim pravilima i standardima za zaštitu podataka.

Pravila, odnosno način rukovođenja bazom, unos, razmjena, uporaba podataka a posebice način verifikacije bliže se uređuje Pravilnikom o Centralnoj evidenciji nestalih osoba u BiH (u daljnjem tekstu: Pravilnik o CENBiH).

Pravilnik iz stavka 2. ovoga članka donosi Institut, uz suglasnost osnivača Instituta, najkasnije 30 dana od dana osnivanja Instituta.

Suradnja s drugim mjerodavnim organima u BiH koji raspolažu podacima koji su od značaja za traženje nestalih osoba regulira se putem posebnoga sporazuma kojim se utvrđuje način suradnje i sva ostala bitna pitanja.

Osobe koje su uključene u upravljanje i rukovanje osobnim podacima koji su vezani za povjerljive podatke o biloškim, nasljednim, tjelesnim, genetskim osobinama, medicinskim podacima o nestaloj osobi obvezne su čuvati povjerljivost podataka i s njima postupati prema utvrđenim pravilima o zaštiti takvih podataka, odnosno sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH”, broj 32/01).

Pravila zaštite podataka detaljnije će biti uređena Pravilnikom iz stavka 2. ovoga članka.

POGLAVLJE VI - NADZOR

Članak 24. (Nadzor)

Nadzor nad provedbom ovoga zakona obavlja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Fond za nestale osobe će jednom godišnje podnijeti izvješće Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VII - KAZNE NE ODREDBE

Članak 25.

Novčanom kaznom od 200,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj:

- (1) službenik koji onemogućiti pristup informacijama članu obitelji nestale osobe ili instituciji mjerodavnoj za traženje nestalih osoba (članak 5),
- (2) službenik koji bez opravdanog razloga zadržava ili otežava da se tražena informacija dostavi na uvid članu obitelji nestale osobe ili institucijm jerodavnoj za traženje nestalih osoba (članak 5),

(3) službenik koji dostavi netočne i neažurne podatke na temelju kojih je onemogućeno ili otežano traženje nestale osobe (članak 5).

Novčanom kaznom od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj institucija ili mjerodavni organ koji:

- (1) ne dozvoli pristup informacijama članu obitelji nestale osobe ili instituciji mjerodavnoj za traženje nestalih osoba (članak 4),
- (2) koji omogući diskriminaciju po bilo kojoj osnovi članova obitelji nestale osobe (članak 10).

Svako kršenje ovoga zakona, a posebice ono koje se odnosi na zlorabu, manipuliranje podacima, odavanje zaštićenih podataka i sl., podliježe sankcijama sukladno kaznenim zakonima, zakonu o prekršajima i zakonima iz područja uprave, zakonu o slobodnom pristupu informacijama i drugim zakonima koji su važeći na teritoriju Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

(Ostvarenje prava stranih državljana)

Članovi obitelji nestalih stranih državljana pravo po osnovi nestalosti mogu ostvariti samo sukladno bilateralnom sporazumu koji njihove države podrijetla zaključile s Bosnom i Hercegovinom.

Članak 27.

(Upis u matične knjige umrlih)

Tri godine nakon stupanja na snagu ovoga zakona, osobe evidentirane kao nestale u razdoblju od 30.

travnja 1991. do 14. veljače 1996, a čiji je status nestalosti verificiran u okviru Centralne evidencije nestalih osoba Bosne i Hercegovine, imaju se smatrati umrlima te će se ta činjenica službeno evidentirati u matične knjige umrlih.

Na temelju službene obavijesti Instituta, smrt nestale osobe evidentira se u matičnu knjigu umrlih u općini u kojoj je bilo prijavljeno mjesto prebivališta nestale osobe do početka rata.

Izuzetno, obitelj može zahtijevati upis u knjigu umrlih u mjestu boravišta obitelji, uz navođenje razloga za takav upis.

Mjerodavne vlasti Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, sukladno stavku 1. ovoga članka, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, usuglasit će odgovarajuće zakone u svrhu upisa nestalih osoba u razdoblju koje navodi ovaj zakon u matične knjige umrlih.

Članak 28.

(Podnošenje prijava do osnivanja Instituta)

Dok ne bude osnovan Institut, prijava za traženje nestalih osoba podnosi se mjerodavnim institucijama za traženje nestalih osoba sukladno njihovim mjerodavnostima i mandatima.

Članak 29.

(Izdavanje potvrda ili uvjerenja o statusu nestalosti)

Izdavanje potvrde ili uvjerenja o statusu nestale osobe na temelju kojeg će se ostvarivati pravo na novčanu potporu, do osnivanja Instituta i CENBiH, utvrdit će se privremenom instrukcijom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice.

Članak 30.
(Prednost u primjeni)

Ovaj zakon ima prednost u odnosu na ostale zakone u BiH, a koji ni na koji način ne mogu organičavati primjenu ovoga zakona.

Članak 31.
(Stupanje zakona na snagu zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana nakon objave u „Službenom glasniku BiH“.

PS BiH broj 109/04
21. listopada 2004. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Martin Raguž, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Goran Milojević, v. r.

icmp

H

**SPORAZUM
O PREUZIMANJU ULOGE SUOSNIVAČA ZA
INSTITUT ZA NESTALE OSOBE BOSNE I
HERCEGOVINE**

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
I
MEĐUNARODNA KOMISIJA ZA NESTALE OSOBE
(u daljem tekstu: strane potpisnice)

IMAJUĆI na umu obveze koje su nadležne institucije vlasti Bosne i Hercegovine preuzele Općim okvirnim sporazumom za mir za Bosnu i Hercegovinu,

UVAŽAVAJUĆI potrebu razrješenja sudbine nestalih osoba bez diskriminiranja, temeljem etničke pripadnosti, spola, rase, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, socijalnog podrijetla, imovnog statusa ili uloge u oružanim sukobima, ili drugim neprijateljstvima ili drugih uvjeta,

PREPOZNAJUĆI neodložnost donošenja i provođenja političkih i pravnih rješenja kako bi se ubrzao proces davanja relevantnih informacija obiteljima nestalih osoba,

IDENTIFICIRAJUĆI potrebu upoznavanja javnosti sa humanom dimenzijom tragedije nestalih osoba, te podstičaja razumijevanja ljudskih vrijednosti na kojima se društvo temelji,

DOPRINOSEĆI razvoju stručnih institucija koje će pomoći unaprjeđenju traženja nestalih osoba i otkrivanju istine o sudbini nestalih osoba,

STVARAJUĆI temelje za razvoj Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine kao tijela za umrežavanje i stvaranje partnerstva u Bosni i Hercegovini i rejonu;

POŠTIVAJUĆI Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine, i

U CILJU razrješenja sudbine nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini koje su nestale u periodu 30.04.1991-14.02.1996 g. (rok utvrđen Zakonom o nestalim osobama BiH) kroz efikasnije: lociranje nestalih osoba, ekskumaciju, čuvanje posmrtnih ostataka, ekspertizu i identificiranje, prikupljanje, obradu i zaštitu podataka, vođenje evidencije i obavještanje, kao i financiranje potreba Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine, strane potpisnice DOGOVORILE SU SE KAKO SLJEDI:

Članak 1.

Strane potpisnice ovog Sporazuma, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Međunarodna komisija za nestale osobe, postaju suosnivači Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institut) sa jednakim pravima i obvezama, osim ako se drugačije ne uredi ovim dokumentom.

Članak 2. (Sjedište)

Strane potpisnice su suglasne da sjedište Instituta bude u Bosni i Hercegovini u Sarajevu. Institut ima svojstvo pravnog lica, pečat i štambilj čiji izgled i oblik posebnom odlukom utvrđuje nadležni organ Instituta.

Ime i grb Bosne i Hercegovine biti će korišteni za pečat i štambilj Instituta sukladno odgovarajućem zakonu Bosne i Hercegovine.

Članak 3. (Registracija)

Strane potpisnice su suglasne da se Institut koji je registriran u Kantonalnom sudu Sarajevo, preregistrira sukladno važećim zakonima Bosne i Hercegovine i ovim sporazumom, pod imenom Institut za nestale osobe/lica Bosne i Hercegovine kao samostalna, neovisna i stručna institucija od javnog interesa, kojoj se povjeravaju ovlaštenja utvrđena Zakonom o nestalim osobama Bosne i Hercegovine i ovim sporazumom .

Članak 4. (Nadležnosti)

Strane potpisnice su suglasne da je Institut nadležan da:

- prikuplja, obrađuje i sistematizira informacije o nestalim osobama, o pojedinačnim i masovnim grobnicama;
- uspostavlja centralnu i jedinstvenu bazu podataka o nestalim osobama, evidentira i obavještava obitelji nestalih uključujući i izdavanje potvrda o nestanku i identitetu žrtava, sukladno Zakonu o nestalim osobama («Službeni glasnik BiH», broj 50/04);
- pronalazi, provjerava i obilježava lokalitete masovnih i pojedinačnih grobnica;
- sudjeluje u iskopavanjima i ekskumacijama iz masovnih i pojedinačnih grobnica;
- sudjeluje u asanaciji terena;
- sudjeluje u autopsijama;
- sudjeluje u antropološkim obradama;
- sudjeluje u identificiranjima;

- sudjeluje u uviđajima na tim mjestima i drugim radnjama i postupcima koji se odnose na nestale osobe;
- surađuje sa nadležnim organima vlasti, uključujući organe pravosuđa i drugim organizacijama i Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY);
- surađuje sa međunarodnim i domaćim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima nestalih osoba, posebno sa Međunarodnim komitetom crvenog križa i Društvom crvenog križa/krsta Bosne i Hercegovine sukladno njihovom mandatu;
- podržava obitelji nestalih osoba i njihova udruženja, uključujući i projekte koje predloži Savjetodavni odbor;
- provodi istraživanja i druge projekte u svezi sa nestalim osobama;
- organizira i pruža obuku u odgovarajućim stručnim oblastima;
- čuva posmrtno ostatak do njihove konačne predaje obiteljima ili ukopa;
- pruža pomoć obiteljima nestalih osoba pri sahranama njihovih srodnika;
- osigurava sredstva iz proračuna i donacija;
- surađuje sa nadležnim institucijama Republike Hrvatske i Državne zajednice Srbije i Crne Gore i drugim državama, sukladno važećim zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima;
- pruža raspoložive podatke nadležnim organima i institucijama sukladno važećim zakonima i propisima;
- obavještava javnost o rezultatima istraživanja i utvrđenim činjenicama;
- širi svijest o humanoj dimenziji tragedije nestalih osoba i njihovih obitelji i
- provodi sve druge aktivnosti u svezi traženja i identificiranja nestalih osoba.

Institut će doprinositi daljnjem usavršavanju postojećih pravila i standarda koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i koji se odnose na nestale osobe.

Članak 5.
(Organizacija rada Instituta)

Strane su suglasne da se Institut organizira na sljedećim principima:

- a) Institut predstavlja jedinstvenu instituciju koja djeluje na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- b) Pored sjedišta, Institut će imati i područne urede u Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli, kao i drugdje, ukoliko se to pokaže nužnim.
Nadležnost područnih ureda, koje će bliže biti definirane Pravilnikom su: čuvanje posmrtnih ostataka do konačne predaje obiteljima ili do ukopa, zaprimanje zahtjeva za traženje nestalih, te učestvovanje u ažuriranju centralne evidencije, učestvovanje u ekskumacijama, pregledima, autopsijama i identificiranju, izdavanju potrebnih dokumenata obiteljima, pružanje adekvatne pomoći i ostvarivanje drugih vidova suradnje s obiteljima.
- c) Početni sastav osoblja Instituta će biti preuzet iz sastava osoblja zaposlenog u Komisiji za traženje nestalih osoba Federacije BiH i Kancelariji Republike Srpske za traženje zarobljenih i nestalih osoba, temeljem stručne spreme, relevantnog radnog iskustva i na način koji uvažava nacionalnu zastupljenost (17 B+12S+7 H) i ravnopravnost spolova, čiji će konačan broj i sastav utvrditi Kolegij direktora Instituta.
- d) Statutom i Pravilnikom o unutrašnjem organiziranju Instituta biti će određena ovlaštenja Kolegija direktora, struktura, nadležnosti, sastav, način rada, upravljanje, i međusobni odnosi organizacionih jedinica i sva druga pitanja od značaja za rad Instituta.

- e) Broj stalnih uposlenika u Institutu biti će definiran Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji rada i racionalno određen.
- f) Plaće i ostala primanja uposlenih u Institutu reguliraju se ugovorom o radu.

Institut ima Statut i druge temeljne opće akte sukladno važećem zakonodavstvu, o čemu suglasnost daju suosnivači.

Članak 6. (Organi upravljanja institutom)

Strane su suglasne da organi upravljanja, rukovođenja i nadzora u Institutu budu:

- a) Upravni odbor,
- b) Kolegij direktora
- c) Nadzorni odbor

Organi iz prethodnog stavka ovog članka, imenuju se sukladno svojim stručnim kvalifikacijama i skladno Ustavu Bosne i Hercegovine, pri čemu će se osigurati jednaka zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.

Predsjednik/ca Upravnog i Nadzornog odbora i predsjedavajući/a Kolegija direktora ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini.

Članovi/ce Upravnog i Nadzornog odbora Instituta biti će imenovani/e odlukom suosnivača temeljem javnog konkursa.

Članovi/ce Upravnog i Nadzornog odbora Instituta biti će birani/e javnim konkursom. Konkurs će provesti Konkursna komisija koju imenuju suosnivači uz konsultaciju sa entitetskim vladama i vladom Brčko Distrikta.

Komisija će vršiti izbor rangiranjem većeg broja

kandidata od broja koji se bira, sukladno njihovim kvalifikacijama, učešćem u javnom i naučnom radu u oblasti ljudskih prava i drugim kriterijima koje Komisiji daju suosnivači, prije objavljivanja javnog konkursa.

Članovi Upravnog i Nadzornog odbora biraju predsjedavajućeg/u Upravnog i Nadzornog odbora izborom iz svog sastava.

Za donošenje odluka konsenzusom neophodan je kvorum od najmanje jednog predstavnika svakog od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.

Članak 7. (Upravni odbor)

Upravni odbor ima šest (6) članova/ica koji/e se imenuju na period od četiri godine i ne mogu biti ponovno imenovani.

Članovi/ice Kolegija direktora ne mogu biti članovi/ice Upravnog odbora.

Članovi/ce Upravnog odbora donose odluke konsenzusom.

Upravni odbor Instituta nadležan je za:

- donošenje Statuta Instituta;
- imenovanje i razrješenje članova/ica Kolegija direktora
- utvrđivanje godišnjih programa rada;
- donošenje finansijskih planova i usvajanje godišnjeg obračuna;
- donošenje Pravilnika o unutaršnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i drugih općih akata utvrđenih ovim sporazumom, Statutom i drugim zakonima Bosne i Hercegovine;
- usmjerava, vrši kontrolu i daje ocjenu rada

- članova/ica Kolegija direktora/ica;
- sve druge poslove sukladno zakonu i Statutu Instituta;
 - podnošenje izvješća Suosnivačima najmanje jednom godišnje, kao i na zahtjev Suosnivača.

Za razliku od navedenog u stavku 1. ovog članka, tri člana/ice koja nominuje Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) u prvom sastavu, biti će imenovani na period od dvije godine, a tri član/ice koja nominuje Vijeće ministara BiH biti će imenovani na period od četiri godine.

Suosnivači odluku o imenovanju svih šest kandidata donose konsensusom.

Članak 8. (Kolegij direktora)

Kolegij direktora čine tri (3) člana koje imenuje i razrješava Upravni odbor Instituta temeljem javnog konkursa a na temelju stručnih kvalifikacija i relevantnog radnog iskustva na period od četiri (4) godine.

Članovi kolegija direktora rotiraju se na poziciji predsjedavajućeg Kolegija direktora svakih osam (8) mjeseci.

Kolegij direktora rukovodi Institutom i posebno je odgovoran za organiziranje, rukovodstvo i predstavljanje Instituta, za zakonitost rada i provedbu odluka Upravnog odbora Instituta.

Način rukovodstva Institutom uređuje se Statutom i drugim aktima Instituta.

Kolegij direktora donosi odluke konsensusom.

Članak 9. (Nadzorni odbor)

Nadzorni odbor Instituta ima tri (3) člana/ce.

Predsjedavajući i članovi/ice Nadzornog odbora imenuju se na period od četiri godine i ne mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor donosi odluke konsensusom.

Nadzorni odbor Instituta:

- razmatra izvješće o finansijskom poslovanju Instituta;
- razmatra godišnje izvješće o poslovanju i godišnji obračun;
- razmatra i provjerava urednost i zakonitost vođenja računovodstvenih knjiga;
- izvješćuje Suosnivače, Upravni odbor i Kolegij direktora o rezultatima nadzora, jednom godišnje, a po potrebi i češće.

Članak 10. (Osnivanje Savjetodavnog odbora i drugih tijela)

Strane su suglasne da Upravni odbor Instituta može osnivati stručne i druge organe sukladno ovom sporazumu, Statutu Instituta i drugim važećim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Radi ostvarivanja interesa obitelji nestalih osoba, u okviru Instituta formira se Savjetodavni odbor u čiji sastav se imenuju predstavnici/ce obitelji nestalih osoba na period od (4) četiri godine.

Članovi Savjetodavnog odbora ne mogu biti ponovno imenovani.

Savjetodavni odbor čini šest (6) članova/ica koje imenuje Upravni odbor temeljem prijedloga kandidata/kinja koji dobije od registriranih udruženja obitelji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini, uvažavajući nacionalnu zastupljenost na razini Bosne i Hercegovine i uključujući ravnopravnost spolova.

Savjetodavni odbor prati aktivnosti Instituta, savjetuje rukovodne organe Instituta, promovira rješavanje problema nestalih osoba i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad Instituta.

Predstavnici/ce Savjetodavnog odbora mogu prisustvovati, u svojstvu promatrača, sjednicama Upravnog i Nadzornog odbora sukladno Statutu i drugim aktima Instituta.

Savjetodavno tijelo odluke donosi konsenzusom.

Članak 11. (Financiranje Instituta)

Strane su suglasne da će sukladno svojim mogućnostima, pravilima i mandatom obezbjeđivati sredstva za normalno funkcioniranje Instituta.

Početna sredstava za financiranje Instituta planiraju se temeljem sadašnjih izdavavanja koje obezbjeđuju suosnivači za rad organa od kojih nadležnost preuzima Institut.

Vlasti Bosne i Hercegovine obezbjeđuju sredstva za rad Instituta iz Proračuna zajedničkih institucija BiH.

Ukoliko tijekom tekuće proračunske godine Institut započne sa radom, Vijeće ministara BiH će, sporazumom sa entitetskim vladama i vladom Brčko Distrikta BiH, riješiti pitanje transfera raspoloživih proračunskih sredstava entitetskih komisija na račun Instituta.

Međunarodna komisija za nestale osobe će obezbijediti početna financijska sredstva i nastaviti da se trudi da obezbjeđuje sredstva i druge vrste nenovčane pomoći za budući rad Instituta.

Strane su suglasne da se financijska sredstva obezbjeđuju na godišnjoj razini temeljem financijskog plana koji suosnivači odobravaju za svaku kalendarsku godinu.

Institut može primiti financijska sredstva temeljem presuda domaćih i međunarodnih sudova

Institut može primiti dodatna financijska sredstva i druge vrste pomoći iz drugih izvora sukladno zakonu (iz donacija, poklona, zavještanja građana, pravnih osoba i drugih tijela, priloga građana i drugih pravnih lica, od prihoda uslužnih i drugih djelatnosti koje se pružaju trećim osobama, državama, organizacijama, fizičkim i pravnim licima i iz drugih izvora sukladno zakonu).

Članak 12.

(Tehnička i stručna pomoć ICMP-a)

Strane potpisnice su suglasne da će Institut i ICMP sporazumom regulirati odnose koji se odnose na tehničku pomoć koju ICMP pruža Institutu, uključujući učešće šefa ureda ICMP-a u radu Kolegija direktora Instituta kao osobe koja sudjeluje po službenoj dužnosti, pružanje usluga u DNK-a laboratorijama, antropološku i arheološku pomoć i druge vrste tehničke pomoći, uključujući i nabavku i/ili prenos opreme i/ili drugih sredstava.

Takvi sporazumi neće anulirati prava i obveze navedene u ovom Sporazumu ili u bilo kojem drugom sporazumu između strana potpisnica ovog Sporazuma, niti će i jedan sporazum između Instituta i ICMP-a biti

sačinjen na način da sadrži, eksplicitno ili implicitno, odricanje od tih prava i obveza.

Članak 13.

(Imenovanje vršioca dužnosti kolegija direktora)

Do izbora članova Kolegija direktora na javnom konkursu sukladno članku 8., dva kopredsjedavajuća Komisije za traženje nestalih osoba Federacije Bosne i Hercegovine i predsjednik Kancelarije za traženje zarobljenih i nestalih osoba Republike Srpske, biti će imenovani za članove Kolegija direktora na period od dvije godine.

Odluku o imenovanju inicijalnog sastava Kolegija direktora donose suosnivači u roku od 90 dana od dana potpisivanja ovog Sporazuma.

Članak 14.

(Prenos nadležnosti)

Vlade entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, sukladno ovom Sporazumu, u roku od šest (6) mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, izvršiti će odgovarajuće izmjene i dopune pravne regulative ciljem prenosa nadležnosti sa entitetskih Komisija/Kancelarije za nestale osobe/lica i odgovarajućeg tijela u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine na Institut.

Komisije/Kancelarije za nestale osobe/lica prestaju sa radom najkasnije u roku od devedeset (90) dana nakon stupanja na snagu izmjena navedenih u prethodnom stavku.

Odluka o formiranju Državne komisije za nestale osobe Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» broj 9/96.) biti će odgovarajućom odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine proglašena nevažećom.

ICMP garantira da Institut koji je registriran u Osnovnom sudu u Sarajevu nema nikakvih opterećenja ili ugovorenih obveza koje mogu biti prenijete na Institut.

Članak 15.

(Primjena Zakona o nestalim osobama)

Zakon o nestalim osobama, naročito članak 5. primjenjuje se na implementiranje ovog sporazuma.

Članak 16.

(Stupanje na snagu)

Uzimajući u obzir članak 7. Zakona o nestalim osobama sporazum se ne ratificira. Sporazum stupa na snagu danom objavljivanja u «Službenom glasniku» Bosne i Hercegovine.

Strane potpisnice su suglasne da ovaj sporazum ostaje na snazi, osim ako bude otkazan pisanim dogovorom između strana potpisnica.

Sve izmjene stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Pravo svake od strana potpisnica je da se povuče iz ovog Sporazuma uz prethodnu pismenu najavu drugoj strani potpisnici, na period ne kraći od šest mjeseci prije isteka tekuće godine.

Ovaj Sporazum sačinjen je na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju neslaganja u tumačenju, biti će mjerodavan tekst na engleskom jeziku.

Za
Bosnu i Hercegovinu

Za
Međunarodnu komisiju za
nestale osobe

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke

mjesto za bilješke